

EVALUAREA CUNOȘTINȚELOR PERSONALULUI MEDICAL PRIVIND HIV: METODE DE PREVENȚIE ȘI PROVOCĂRI

ASSESSING MEDICAL STAFF KNOWLEDGE ON HIV: PREVENTION METHODS AND CHALLENGES

Cicu Georgiana-Alina¹, Eleonora Dinu^{1,2}

¹Facultatea de Medicină, Universitatea Transilvania din Brașov

²Spitalul Clinic de Pneumoftiziologie și Boli Infecțioase Brașov

Autor corespondent: Eleonora Dinu, e-mail dimueleonora@yahoo.com

Abstract:

Background: HIV infection continues to be a major global public health concern, and the knowledge of health care workers about the disease and prevention methods are essential to limit its spread and to provide adequate patient care. This study aims to assess the knowledge and awareness of health care workers about HIV infection and available prevention methods. The research was based on a qualitative descriptive study, using a structured questionnaire addressed to health professionals to collect data on their theoretical and practical knowledge about HIV.

Material and method: The methodology included the analysis of a representative sample of doctors and nurses, as well as other health care professionals from different specializations and medical institutions in Brasov and other regions of the country. The questionnaire evaluated knowledge about the mechanisms of HIV transmission, symptoms of infection, prevention methods, as well as attitudes and perceptions towards HIV-positive people

Results: The results of the study showed that although general knowledge about HIV is largely satisfying, there are significant gaps in prevention methods. The study also revealed stigmatizing attitudes and a lack of up-to-date information among health professionals, which may negatively influence the quality of care provided to HIV-positive patients

Conclusions: In conclusion, the paper emphasizes the need for ongoing training programs and information campaigns to update knowledge and change attitudes among health care workers in order to improve HIV prevention and management. Thus, the research results provide a baseline for the implementation of more effective educational and policies interventions in public health.

Rezumat:

Introducere: Infecția cu HIV rămâne o preocupare majoră pentru sănătatea publică la nivel global, iar cunoștințele personalului medical despre această boală și despre metodele de prevenție ale acesteia sunt esențiale pentru a limita răspândirea ei și pentru a oferi îngrijiri adecvate pacienților. Această lucrare își propune să evalueze gradul de cunoștințe și nivelul de conștientizare al personalului medical în legătură cu infecția cu virusul HIV și metodele de prevenție disponibile. Cercetarea s-a bazat pe un studiu descriptiv, utilizând un chestionar structurat, adresat cadrelor medicale, pentru a colecta date cu privire la cunoștințele lor teoretice și practice despre HIV).

Material și metodă: Metodologia a inclus analizarea unui eșantion reprezentativ de medici și asistenți medicali, dar și al altor categorii de personal din sistemul sanitar, din diferite specializări și instituții medicale din Brașov și alte zone ale țării. Chestionarul a evaluat cunoștințele despre mecanismele de transmitere a virusului, simptome, metodele de prevenire, precum și atitudinile și percepțiile față de persoanele seropozitive.

Rezultate: Rezultatele studiului au arătat că, deși cunoștințele generale despre HIV sunt în mare parte satisfăcătoare, există lacune semnificative în ceea ce privește metode de prevenție. De asemenea, studiul a evidențiat existența unor atitudini stigmatizante și o lipsă de informare actualizată în rândul personalului medical, aspecte care pot influența negativ calitatea îngrijirii oferite pacienților seropozitivi.

Concluzii: Lucrarea subliniază necesitatea unor programe de formare continuă și a unor campanii de informare pentru actualizarea cunoștințelor și schimbarea atitudinilor în rândul personalului medical, cu scopul de a îmbunătăți prevenția și managementul infecției cu HIV. Astfel, rezultatele cercetării oferă un cadru de referință pentru implementarea unor intervenții educaționale și politice mai eficiente în domeniul sănătății publice.

Key-words: HIV/AIDS; Awareness; Prevention; Medical staff; Medical Education; HIV Infection

Cuvinte cheie HIV/SIDA; Conștientizare; Prevenție; Personal medical; Educație medicală; Infecție HIV

Introducere.

HIV (virusul imunodeficienței umane) continuă să fie o problemă majoră de sănătate publică, în special în rândul populațiilor vulnerabile și în contextul unei informări insuficiente privind prevenția. (Asanati et al., 2022) Conform statisticilor din 2022, peste 39 de milioane de persoane trăiesc în prezent cu acest virus, iar răspândirea lui este facilitată de lipsa cunoștințelor adecvate și de atitudinile stigmatizante (Bruner et al., 2022). Lucrarea de față abordează un aspect esențial: nivelul de cunoștințe al personalului medical, care joacă un rol crucial în prevenirea și gestionarea acestei infecții. Studiile anterioare indică faptul că, deși cadrele medicale sunt expuse frecvent la riscul de infectare accidentală, doar o mică parte din ele cunosc măsurile complete de prevenție. (Davari et al., 2020) Această lucrare își propune să umple acest gol informațional și să ofere o bază de date pentru inițierea unor politici de educare și formare continuă.

Recomandări pentru testarea HIV

1. **Adulți (13-75 ani):** Testarea pentru HIV ar trebui să facă parte din îngrijirea medicală de rutină. O singură testare poate fi realizată la orice vizită clinică obișnuită. (CI, 2022)
2. **Bărbați care au relații sexuale cu bărbați (MSM):** Grupă cu risc crescut, mai ales între 13-24 de ani. Testarea este recomandată la fiecare 3-6 luni. (Jia et al., 2022)
3. **Consumatori de droguri injectabile:** Datorită riscului ridicat asociat cu utilizarea acelor comune, se recomandă testarea regulată, ideal la fiecare 3-6 luni. (Stein et al., 2021)
4. **Persoane implicate în sex tranzacțional:** Expunerea la parteneri multipli crește riscul de infectare, fiind necesară testarea regulată. (Xiu et al. 2022)
5. **Parteneri cu statut HIV necunoscut:** În cazul relațiilor sexuale cu parteneri al căror statut HIV nu este cunoscut, este indicată testarea periodică pentru depistarea precoce. (Tang et al., 2023)
6. **Persoanele care doresc să utilizeze profilaxia pre-expunere (PrEP)** trebuie să efectueze testarea înainte de inițierea tratamentului și apoi la fiecare 3 luni pentru prevenirea dezvoltării rezistenței virusului. (Murchu et al., 2022)
7. **Femei însărcinate:** Testarea este esențială la începutul sarcinii pentru a preveni transmiterea verticală. (Chilaka and Konje, 2021)

Material și metodă

Studiul a fost realizat prin aplicarea unui chestionar structurat, format din 27 de întrebări cu răspunsuri închise și 5 întrebări cu răspunsuri libere, adresat personalului medical din Brașov și din alte regiuni. Eșantionul a inclus 154 de respondenți, distribuiți pe diverse specialități medicale, cum ar fi: asistenți medicali, medicii rezidenți, medici specialiști și studenți voluntari. Datele au fost colectate anonim și analizate, utilizând metode statistice și analize de conținut, pentru a oferi o perspectivă clară asupra nivelului de cunoștințe și percepțiilor față de infecția cu HIV.

Proiectarea chestionarului a avut ca scop evaluarea cunoștințelor teoretice, a modurilor de transmitere a virusului, a metodelor de prevenție și a percepțiilor față de persoanele seropozitive. Respondenții au fost recrutați din diverse instituții medicale, precum spitale, clinici și cabinete private. Datele colectate au fost analizate folosind SPSS pentru a obține frecvențe, corelații și asocieri între variabilele studiate.

Rezultate și discuții

În urma prelucrării datelor, la întrebările privind testarea nivelului de cunoștințe generale despre HIV, majoritatea respondenților (98,05%) au identificat corect acronimul HIV ca fiind *Human Immunodeficiency Virus*, ceea ce sugerează un nivel de cunoștințe generale ridicat. Totuși, 1,95% dintre participanți au confundat HIV cu *Human Influenza Virus*. Această confuzie, deși minimă, poate avea implicații semnificative în anumite contexte clinice, mai ales în cazul personalului de suport care nu interacționează frecvent cu pacienții seropozitivi. Este important ca formarea continuă să includă revizuirea periodică a terminologiei și a conceptelor fundamentale pentru a preveni aceste confuzii.

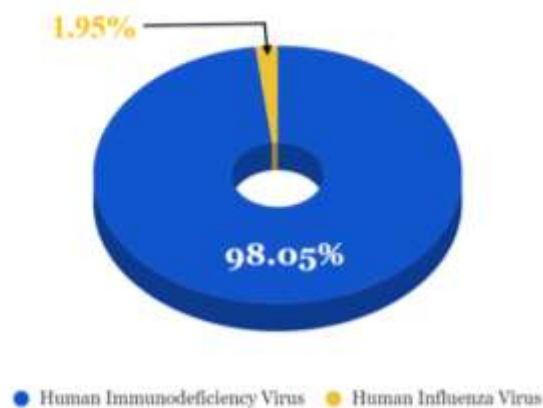

Fig.1 Semnificația acronimului HIV

De asemenea, atunci când li s-a cerut să explice diferența dintre HIV și SIDA, 94,16% dintre respondenți au răspuns corect, recunoscând că SIDA reprezintă stadiul avansat al infecției cu HIV. Cu toate acestea, 2,60% dintre respondenți au manifestat o înțelegere limitată, confundând termenii sau percependu-i ca fiind sinonimi. Acest lucru evidențiază nevoia unei clarificări suplimentare a etapelor progresiei bolii prin organizarea de sesiuni pentru actualizare periodică și pentru a menține cunoștințele teoretice la zi și a preveni perpetuarea concepțiilor greșite.

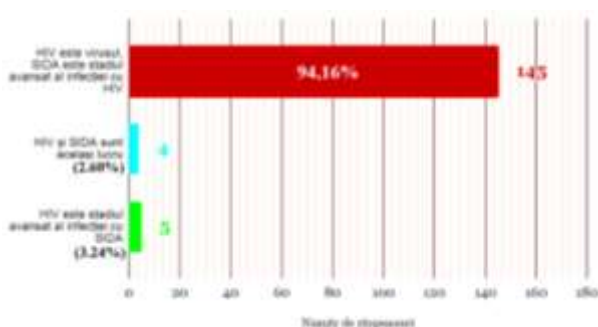

Fig. 2 Diferența dintre HIV și SIDA

În privința cunoștințelor despre modurile de transmitere a HIV, 72,08% dintre participanți au identificat corect toate căile principale de transmitere a virusului, incluzând contactul sexual neprotejat, transmiterea verticală (de la mamă la copil) și utilizarea acelor contaminate. Un procent de 7,79% a inclus mituri precum transmiterea prin sărut, iar 1,95% dintre respondenți au menționat că virusul se transmite nu doar prin contact sexual (de exemplu și prin strângerea mâinii sau folosirea tacâmurilor și veselei în comun).

Aceste percepții eronate indică persistența unor mituri chiar și în rândul personalului medical, arătând necesitatea implementării unor programe educaționale care să includă studii de caz și exemple practice pentru a clarifica toate căile posibile și imposibile de transmitere a virusului. De asemenea, distribuirea unor ghiduri și afișe informative în spațiile de lucru ar putea ajuta la reducerea acestor concepții greșite.

În cazul cadrelor medicale care lucrează direct cu pacienții, asemenea confuzii pot influența negativ calitatea îngrijirii și pot alimenta stigmatizarea persoanelor seropozitive.

Căile principale de transmitere a virusului HIV sunt:

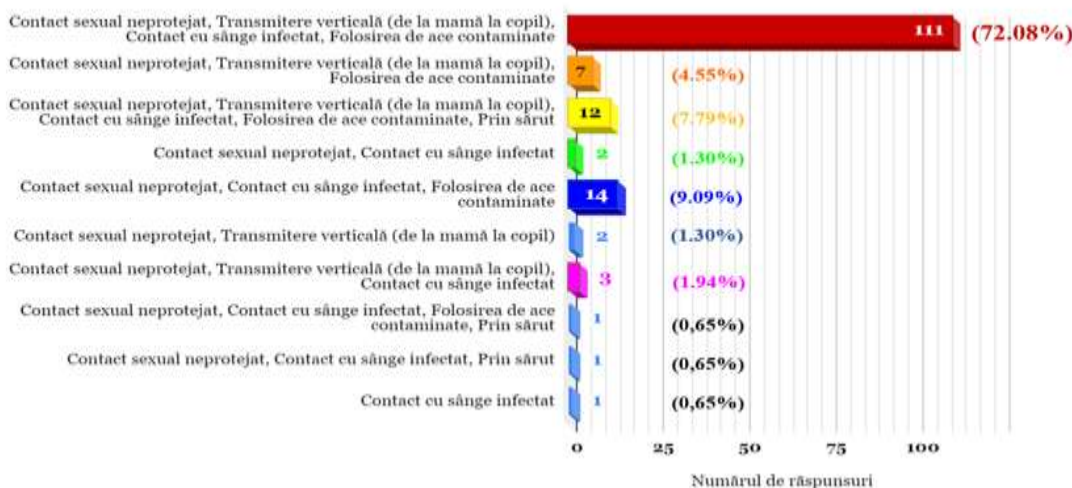

Fig. 3 Căile de transmitere a virusului HIV

La întrebarea privind perioada de incubație, 42,86% dintre respondenți (66 persoane) au indicat corect perioada de incubație de 2-4 săptămâni, ceea ce arată recunoașterea intervalului de timp dintre expunere și apariția simptomelor. Cu toate acestea, cea mai frecvent aleasă opțiune a fost „6 luni”, selectată de 55,84% dintre participanți (86 persoane). Aceasta reprezintă o confuzie între perioada de incubație și seroconversie.

Numai 1,30% dintre respondenți (2 persoane) au considerat că perioada de incubație este de 1-2 zile, ceea ce arată că foarte puțini au o percepție complet eronată asupra perioadei de incubație.

Aceste rezultate sugerează că, deși o parte a personalului medical recunoaște intervalul corect, există o confuzie considerabilă în rândul respondenților cu privire la perioada de incubație și seroconversie.

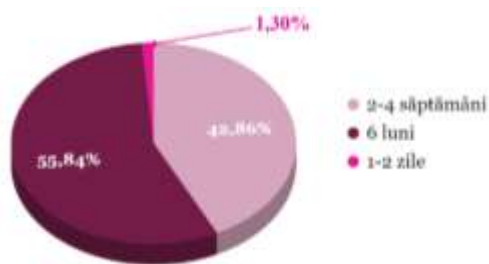

Fig. 4 Perioada de incubație a virusului HIV

Cu privire la cunoștințele despre metodele de prevenție rezultatele au arătat că majoritatea (81.95%) consideră utilizarea corectă a prezervativelor și evitarea contactului cu sângele infectat ca fiind principalele măsuri de protecție. Totuși, 9.02% dintre participanți au inclus și terapia antiretrovirală (TAR) în metodele de prevenție, ceea ce reflectă o confuzie privind

rolul acesteia. Doar 6.43% dintre respondenți au menționat prezervativele ca singura metodă de prevenție, sugerând că o parte din personalul medical are o perspectivă limitată asupra riscurilor și măsurilor necesare.

Mai puțin de 2% au ales combinația prezervative și TAR, fără a menționa evitarea contactului cu sângele infectat, ceea ce indică necesitatea unei educații suplimentare în acest sens iar 0.65% dintre participanți au considerat suficientă evitarea contactului cu sângele infectat. Aceste rezultate subliniază importanța unei informări corecte și a unor programe educaționale continue pentru personalul medical, în vederea clarificării metodelor eficiente de prevenție a HIV.

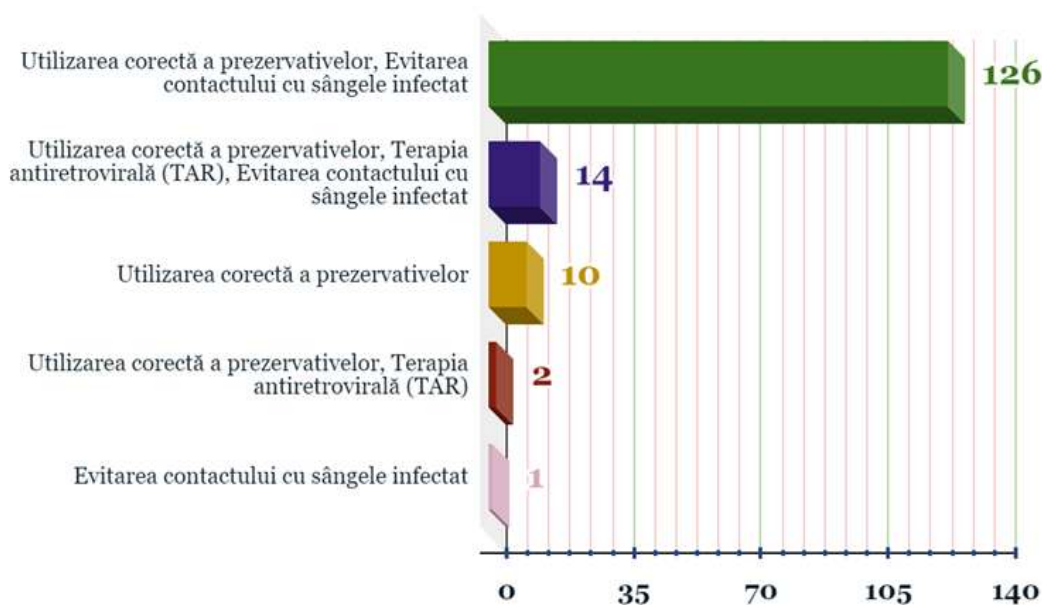

Fig. 5 Metodele de prevenție primară a infecției cu HIV

Experiența personalului medical în gestionarea pacienților infectați cu HIV arată că 68.18% dintre respondenți (105 persoane) nu au avut experiențe anterioare în acest domeniu, în timp ce 31.82% (49 persoane) au declarat că au avut astfel de experiențe.

Această majoritate care nu a avut contact direct sugerează o lacună în formarea practică, evidențiind necesitatea unor programe de instruire suplimentară.

Fig.6 Experiențele anterioare în gestionarea pacienților HIV

Analiza dificultăților întâmpinate de personalul medical în gestionarea pacienților HIV arată că 71.43% dintre respondenți (110

persoane) nu au furnizat răspunsuri, sugerând o posibilă lipsă de experiență sau reticență în a discuta provocările specifice.

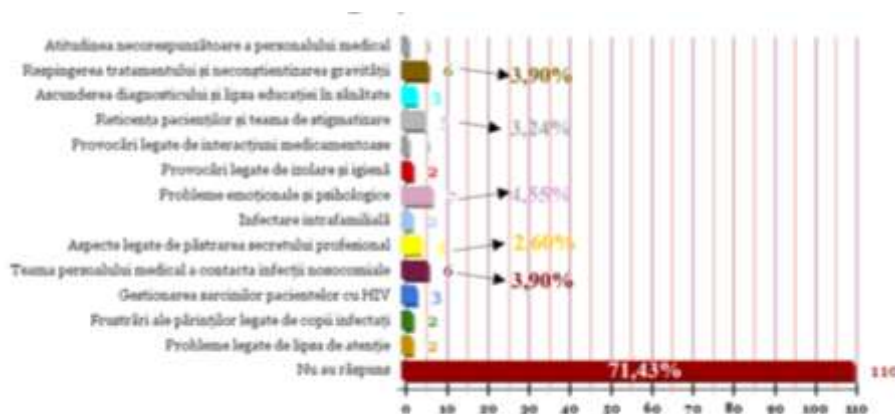

Fig. 7 Principalele provocări și modalitatea de depășire a acestora

Dintre cei care au răspuns, provocările identificate includ: atitudini necorespunzătoare atât din partea personalului medical cât și din partea pacienților (0,65%), respingerea tratamentului și neconștientizarea gravității din partea pacienților (3,90%), comportamente evitante, asocierea infecției cu HIV cu comportamente imorale sau stereotipuri negative, nevoia de consiliere psihologică atât a pacienților cât și a personalului medical (4,55%) și lipsa educației în sănătate a populației generale (1,94%). De asemenea, au fost menționate dificultăți legate de interacțiunile medicamentoase și problemele emoționale ale pacienților.

Cu privire la protocolul privind accidentele prin expunere la sânge prin înțepare cu un ac folosit la un pacient infectat HIV/SIDA, măsurile imediate, reacția rapidă și corectă poate face diferența între prevenirea și contractarea infecției. Majoritatea personalului medical, 68,66% dintre respondenți, indică faptul că primul lor pas este să spele și să dezinfecteze zona afectată, o măsură de primă urgență esențială. Un procent semnificativ, 63,43%, se supune imediat testării și monitorizării, demonstrând o bună conștientizare a riscurilor asociate.

Cu toate acestea, mai puțin de jumătate dintre respondenți, doar 38,81%, urmează tratamentul profilactic, iar 29,85% raportează incidentul conform protocolului instituțional. Aceste cifre ridică întrebări serioase cu privire la gradul de conformitate cu măsurile complete de siguranță.

Este evident că, deși personalul medical cunoaște măsurile de urgență, există lacune în respectarea protocoalelor complexe, cum ar fi tratamentul profilactic și raportarea formală.

Aceste constatări subliniază importanța educației și formării continue pentru a ne asigura că toate aspectele intervenției în caz de accident sunt corect implementate, protejând astfel atât personalul medical cât și pacienții.

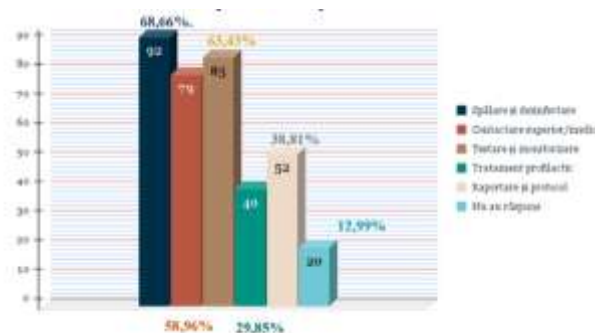

Fig. 8 Atitudine în caz de AES de la pacient HIV

Concluzii și Recomandări

Rezultatele acestui studiu indică faptul că personalul medical deține cunoștințe de bază despre infecția cu HIV, dar există lacune semnificative în înțelegerea metodelor de prevenție (Profilaxia Pre-Expunere - PrEP, Profilaxia Post-Expunere - PEP, U=U - Undetectable = Untransmittable, educația sexuală comprehensivă) și a atitudinilor față de persoanele afectate.

Pentru a corecta aceste deficiențe, este esențială implementarea unor programe de

formare continuă, care să includă atât actualizarea informațiilor teoretice, cât și dezvoltarea unor abilități de comunicare empatică. Acest lucru ar contribui la reducerea prejudecăților și ar crește calitatea îngrijirilor oferite pacienților seropozitivi. De asemenea, se recomandă campanii de sensibilizare în rândul personalului medical pentru a reduce stigma asociată cu HIV

Bibliografie

- [1] Asanati K, Majeed A, Shemtob L et al, Healthcare workers potentially exposed to HIV: an update. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 2022, 115(8): 286-288. doi: 10.1177/01410768221107122. Available at: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35722995/> [Accessed 16 November. 2024].
- [2] Bruner KM, Wang Z, Simonetti FR, et al, A quantitative approach for measuring the reservoir of latent HIV-1 proviruses. *Nature*. 2019; 566(7742):120-125. doi: 10.1038/s41586-019-0898-8. Epub 2019 Jan 30. PMID: 30700913; PMCID: PMC6447073. [Accessed 25 Oct. 2023].
- [3] Kahwaji CI, HIV testing. National Center for Biotechnology Information. 2022, Available at: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29489226/> [Accessed 16 Nov. 2023].
- [4] Davari M, Giwa HB, Nabizade A et al. Antiretroviral therapy and the risk of sexual transmission of HIV: A systematic review and meta-analysis. *HIV Medicine*. 2020; 21(6): 349-357. doi: 10.1111/hiv.12841. Epub 2020 Apr 20. PMID: 32311822, available at: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32311822/> [Accessed 03 Feb. 2024].
- [5] Jia W, Jiao K, Ma J et al. HIV infection disclosure, treatment self-efficacy and quality of life in HIV-infected MSM receiving antiretroviral therapy. *BMC Infectious Diseases*. 2022; 22(1): 937. Available at: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36514071/> [Accessed 16 Nov. 2023].
- [6] Murchu E, Marshall L, Teljeur C et al. Oral pre-exposure prophylaxis (PrEP) to prevent HIV: A systematic review and meta-analysis of clinical effectiveness, safety, adherence and risk compensation in all populations. *BMJ Open*. 2022; 12(5):e048478. doi:10.1136/bmjopen-2020-048478. [Accessed 01 Nov. 2023].
- [7] Stein MD, Samet JH, Cook RL et al. HIV, alcohol and other drug use disorders. *Alcohol Research: Current Reviews*. 2021, Available at: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27478331/> [Accessed 01 Feb. 2024].
- [8] Tang Z, Li Y, Liu Z et al. Challenges in HIV management in resource-limited settings: Treatment access and policy implications. *Frontiers in Public Health*, 2023, Available at: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37476073/> [Accessed 06 Mar. 2024].
- [9] Chilaka VN, Konje JC. HIV in pregnancy - an update, *European journal of obstetrics, gynecology, and reproductive biology*. 2021, 256:484-491, Available at: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33246666/> (Accessed: 16 November 2024).
- [10] Xiu H, Perez J, Zhou T, et al. Association of early viral suppression with mortality among adults with HIV. *Lancet HIV*. 2018, Available at: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29722902/> [Accessed 01 Feb. 2024]

Contribuția autorilor: conceptualizare: CG-A ED; designul cercetării: CG-A ED; validarea metodologiei: CG-A ED; culegerea datelor: CG-A; analiza datelor și / sau interpretarea datelor: CG-A; scriere-pregătirea textului inițial CG-A; revizuire și editare: ED

Surse de finanțare: niciuna

Conflicte de interese: autorii nu au conflicte de interese relevante pentru acest articol